

Tiedonhallinnan taidoilla plagiointi aisoihin

19.9.2012 Tekijä Jyväskylän yliopiston kirjasto

Akateeminen rehellisyys ja tutkimuksen hyvät käytänteet ovat olleet tieteen tekemisen perusteet iät ajat. Keskustelu aiheesta on entisestään vahvistunut viime vuosina, sillä plagiointi on tullut osaksi opiskelua ja tutkimusta eri puolilla maailmaa.

Keskeisenä syynä vilpin yleistymiseen ovat Internetin helppokäyttöisyys ja ennen kaikkea vapaasti käytettävien e-aineistojen lisääntyminen.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän kasvateille plagiointi on tuttu käsite, ja kaikki korkeakoulut ilmaisevat noudattavansa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan vuonna 2002 laatimaa ohjeistoa hyvistä tieteellisistä käytänteistä. Jyväskylän yliopisto on myös muiden suomalaisten korkeakouluyhteisöjen tavoin hankkinut plagiaatintunnistusjärjestelmän. Tutkijoiden mielestä plagiointi on käytännössä haastavampi ilmiö, koska vilpilliset teot ovat moninaisia ja niiden tutkiminen edellyttää, että tutkittavat tunnustavat tekonsa.

Tekstidokumenttien vertailulla ongelman ytimeen

Espoon Dipolissa järjestetyillä Peda-forumin päivillä plagiointia käsitelleen työpajan tehtävänä oli pohtia, miten yliopistollisia opetus- ja ohjausprosesseja sekä yhteisiä käytänteitä pitäisi kehittää, jotta lisääntyvä opiskeluvilppi saataisiin aisoihin. Plagiaatintunnistus- eli tekstidokumenttien vertailuohjelmalla voidaan paikantaa vilpillinen teko, mutta tämä ei korvaa pureutumista ongelman ytimeen laadukkaan opetuksen ja ohjauksen keinoin.

Keskustelussa oltiin varsin yksimielisiä siitä, että yliopisto-opinnoissa tulee olla tilaa ja aikaa pureutua akateemisen rehellisyyden periaatteisiin, yliopisto-opiskelun vaatimustasoon ja kaikkiin niihin seuraamuksiin, mitä epäkypsästä opiskeluasenteesta tieteen tekemiselle seuraa. Kansainvälistymistä tavoittelevat yliopistot joutuvat kohtaamaan myös monikulttuuristen opiskelijaryhmien tuomat haasteet.

Akateemisen kirjoittamisen ja tiedonhallinnan kursseilla plagiointia vastaan

Jyväskylän yliopiston tutkintosäännön mukaan jokaisen yliopistoyhteisön jäsenen on toimittava vastuullisesti, kehitettävä jatkuvasti omaa osaamistaan ja käytettävä luovuuttaan sekä tietojaan ja taitojaan koko yliopistoyhteisön ja yhteiskunnan hyväksi. Tämän lisäksi jokaisen yliopistoyhteisön jäsenen on myös sitouduttava yliopistoyhteisön eettisiin periaatteisiin ja edistettävä muutenkin yliopistossa yhteisesti sovittuja päämääriä (ks. [Jyväskylän yliopiston tutkintosääntö](#)).

Tekijänoikeuksien ja viittauskäytänteiden ymmärtäminen sisältyvät informaatiolukutaidon tavoitteisiin, joita on opetettu kaikissa yliopistokirjastoissa 2000-luvun puolesta välistä lähtien. Tieteellisen toiminnan arvojen, normien ja konventioiden oppiminen lienee kuitenkin yksi opiskelijalle vaikeimmin haltuun otettavista taidoista.

Tahattoman opiskelijavilpin keskeinen syy on, ettei opiskelija hallitse tieteellisen kirjoittamisen periaatteita.

Oppimisprosessille, joka tukee kypsymistä akateemisiin normistoihin, pitäisi siis antaa enemmän aikaa. Kirjaston tiedonhankinnan ja -hallinnan opetuksella on annettavaa, kun etsitään keinoja tahattoman tieteellisen epärehellisyyden välttämiseen. Opintojen alkuvaiheessa oman tieteenalan toimintakulttuurin perussääntöjen tuntemus on luonnollisesti vaillinaista.

Viitteidenhallintaohjelman käyttö vähentää pelkoa joutua plagiointisyytösten kohteeksi.

Viittaukset haltuun kirjaston kursseilla. (Kuva: Petteri Kivimäki)

Viitteidenhallintajärjestelmän perusideana on, että käyttäjä järjestää, säilyttää ja hakee uudelleen kirjastojen tietokannoista siirtämiään viitetietoja. Ohjelmassa on useita vaihtoehtoja viittaustyylien valintaan, mikä helpottaa oman tieteenalan viittauskäytänteiden oppimista.

Jyväskylän yliopistossa on käytössä RefWorks –viitteidenhallintajärjestelmä, jonka avulla käyttäjä voi luoda viittauksia ja lähdeluettelon Word-tekstiedostoon. Tämä tapahtuu Wordin rinnalla toimivan Write'N'Cite-ohjelman avulla. Järjestelmän käyttö opetaan kirjaston RefWorks – koulutuksissa.

Tutustu kirjastomme [koulutuksiin](#).

Marja Kokko